

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту організацій

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 073 "Менеджмент"

за магістерською програмою професійного спрямування

«Менеджмент організацій»

на тему: **«Стратегія розвитку аграрного підприємства»**

Виконавець:

студентка центру заочної форми навчання

Златова Анна Радославівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

д.е.н. проф

(науковий ступінь, вчене звання)

Кузнецова І. О. _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Розвиток бізнесу в сільському господарстві є найважливішим резервом економічного зростання країни у воєнний та післявоєнний період, каталізатором економічного прогресу. За цих умов стратегічне управління аграрними підприємствами набуває особливого значення. Підприємства аграрної сфери проводять господарську діяльність у досить динамічному середовищі. Відповідно формування напрямів стратегічного розвитку забезпечує стійке функціонування та адаптацію до нових викликів. В силу великого спектра проблем, які доводиться вирішувати аграрним підприємствам, виникає необхідність систематизації інструментарію стратегічного управління з урахуванням галузевих аспектів. Це визначає актуальність обраної теми дослідження.

Мета роботи: сформулювати стратегію розвитку аграрного підприємства з урахуванням його галузевих особливостей

Відповідно до мети в роботі поставлені та вирішені такі **завдання:**

1. провести стратегічний аналіз діяльності підприємства
2. виконати стратегічний аналіз зовнішнього середовища
3. проаналізувати привабливість аграрного бізнесу
4. визначити напрямки стратегічного розвитку СФГ «Балкани»
5. сформулювати заходи щодо впровадження стратегії підприємства

Предметом дослідження є процес формування стратегії розвитку.

Об'єкт дослідження – аграрне підприємство СФГ «Балкани».

Методи дослідження. Для досягнення поставленої в роботі мети були використані сучасні загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу і синтезу, логіко-теоретичного узагальнення, статистичного аналізу, аналіз за методикою І. Ансоффа з використанням удосконаленої двохсекторної табличної моделі, SNW-аналізу, аналізу динамічних рядів, ESFAS-аналізу, матрицю Ансоффа, методу Сааті, крос-факторного аналізу сценаріїв, показники інвестиційної привабливості

Наукова новизна: удосконалено модель процесу формування стратегії розвитку, яку відрізняє урахування галузевої специфіки аграрних підприємств, а також використання методів Ансоффа для визначення найбільш привабливого напрямку розвитку підприємства, Сааті для обґрунтування найкращих технологій розвитку та крос-факторного аналізу сценаріїв для обґрунтування перспективи розвитку.

Практичне значення роботи полягає в тому, що запропоновані заходи удосконалять процес стратегічного управління діяльністю аграрного підприємства.

Публікації.

Основні результати роботи опубліковані:

1. Златова А.Р., Кузнецова І.О. Прийняття управлінського рішення щодо розвитку сільськогосподарського підприємства як складова його конкурентних переваг // Інноваційні технології управління підприємством: (Монографія) / За заг. ред. І. О. Кузнецової, О. С. Балабаш – Харків: «Діса плюс», 2023. – С.14-23

2. Златова А.Р., Кузнецова І.О. Формування стратегічних рішень сільськогосподарським підприємством // «Актуальні проблеми менеджменту: теоретичні і практичні аспекти». Матеріали шостої міжнар. наук.–практ. конф., 28-29 вересня 2023 р. – відпов. за випуск д.е.н., проф. І. О. Кузнецова– Одеса – С.132-134

Структура та обсяг роботи.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 84 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У першому розділі «Теоретичній основі стратегічного розвитку підприємства» проведено критичний аналіз наукових праць з питань сутності стратегії управління. Встановлено, що стратегічне управління є безперервним ітеративним процесом, а процес підбору стратегії розвитку підприємства – це масштабний, довгостроковий план діяльності з урахуванням особливостей, потенціалу та наявних ресурсів, що забезпечують конкурентні переваги. Для того, щоб вносити позитивний внесок у процес стратегічного аналізу, планування та контролю, система стратегічного управління повинна бути придатна до функціонування в умовах мінливого, еволюційного середовища. Проведено аналіз типів стратегії надає змогу стверджувати, що класифікації є різноманітними. Важливим в типізації стратегії підприємства є стратегія розвитку. Безпосередньо розвиток розглядають як сукупність змін. Розвиток підприємства передбачає його перехід у інший стан, який є більш якісним та надає можливість підвищити життєздатність підприємства. Запропоновано модель формування стратегії розвитку підприємства, яку відрізняє урахування специфіки діяльності аграрних підприємств, а також використання методів Ансоффа для визначення найбільш привабливого напрямку розвитку підприємства, Сааті для обґрунтування найкращих технологій розвитку та крос-факторного аналізу сценаріїв для обґрунтування перспективи розвитку

У другому розділі «Стратегічний аналіз діяльності аграрного підприємства» проведено стратегічний аналіз діяльності підприємства за допомогою SNW-аналізу, завдяки якому можна стверджувати, що Фермерське господарство «Балкани» займає сильну позицію, практично немає слабких сторін. Основні характеристики мають оцінку сильну або нейтральну. Встановлено низка тенденцій розвитку аграрного сектору. З використанням ESFAS-аналізу доведено, що галузь має майже рівноцінні фактори загроз та можливостей. Проведено аналіз за методикою І. Ансоффа з удосконаленою двохсекторною табличною моделлю та встановлено, що аграрний бізнес у сучасних умовах є помірно привабливим і потребує постійного відстеження факторів погроз.

У третьому розділі «Формування стратегію розвитку аграрного підприємства» визначено, що найбільш привабливим є стратегічний напрямок проникнення на ринок, а також вдосконалення продукту за допомогою оцінювання з використанням матриці І.Ансоффа та методу послідовної комбінації для переведення лінгвістичних оцінок в кількісні. Обґрунтовано, що стратегію проникнення на ринок доцільно реалізувати через удосконалення технологій вирощування сільськогосподарської продукції. З використанням методу Сааті, ля реалізації стратегії проникнення на ринок, запропоновано технологія Strip-till. Проведено крос-факторний аналіз сценаріїв розвитку який доводить, що впровадження нової технології Strip-till для вирощування рапсу має перспективу розвитку. Про доцільність впровадження технології Strip-till та придбання посівного комплексу MZURI Protill 6T свідчать розраховані показниками інвестиційної привабливості.

ВИСНОВКИ

1. За результатами аналізу динамічних рядів валового збору сільськогосподарських культур підприємства можна стверджувати, що площі оброблюваної землі та валовий збір поступово зростають. Це є підґрунтям постійного зростання підприємства та створення нових робочих місць.

За результатами діагностики з використанням SNW-аналізу можна стверджувати, що Фермерське господарство «Балкани» займає сильну позицію, практично немає слабких сторін. Основні характеристики мають оцінку сильну або нейтральну.

2. За результатами проведеного нами аналізу можна стверджувати, що є низка тенденцій розвитку аграрного сектору:

2.1. Аграрний сектор у довоєнний період динамічно розвивався, займав провідне місце в економіці України та мав експортно орієнтований характер

2.2. В структурі продукції сільськогосподарських підприємств переважає рослинництво, найбільша частка припадає на зернові культури

2.3. До рушійних сил розвитку аграрного сектору доречно віднести:

- родючість земель;
- тенденція зростання прибутковості аграрних підприємств;
- збільшення капіталовкладень в цю галузь;
- укрупнення підприємств.

2.4. Істотним негативним фактором впливу на галузь є війна, яку розв'язала РФ. Україна має істотні збитки через війну в аграрному секторі. Найбільше постраждала сільськогосподарська техніка, істотно скоротилося споживання мінеральних добрив, знизилася врожайність у рослинництві та показники валового збору. Також є ще низка істотних втрат, які пов'язані із зменшенням посівних площ, мінним забрудненням, пошкодженням техніки та зерносховищ, крадіжками продукції

2.5. Важливим негативним чинником розвитку аграрного виробництва є зміна логістики експортування через блокування морських портів. Відбулося істотне зменшення експорту зернових

2.6. Через важливість сільськогосподарської галузі вона має істотну підтримку від держави в умовах війни: були введення обмеження на вивезення з країни мінеральних та хімічних добрив; спрощено низку бюрократичних операцій на імпортування насіння для посіву, використання техніки сільськогосподарського призначення; введено програми «Доступні кредити»; сприяння вирішенню питань зберігання зерна;

2.7. Інвестиційна привабливість аграрного ринку України не зменшилася під час війни. Про це свідчить підтримка Агенції США з міжнародного розвитку USAID

2.8. Аграрний сектор має істотні чинники розвитку за рахунок інноваційних технологій, які впроваджуються й надають можливість збільшити врожайність сільськогосподарських культур, а в перспективі будуть сприяти швидкому відродженню сільськогосподарських підприємств. Важливим інноваційним напрямком в сільському господарстві є впровадження енергозберігаючих технологій.

З використанням ESFAS-аналізу нами встановлено, що галузь має майже рівноцінні фактори загроз та можливостей.

3. З використанням аналізу за методикою І. Ансоффа з удосконаленою двохсекторною табличною моделлю встановлено, що аграрний бізнес у сучасних умовах є помірно привабливим і потребує постійного відстеження факторів погроз

4. За результатами оцінки з використанням матриці І.Ансоффа та методу послідовної комбінації для переведення лінгвістичних оцінок в кількісні, нами визначено, що найбільш привабливим є стратегічний напрямок проникнення на ринок, а також вдосконалення продукту.

5. Стратегію проникнення на ринок доцільно реалізувати через удосконалення технологій вирощування сільськогосподарської продукції. З використанням методу Сааті встановлено, що найбільш привабливою технологією для реалізації стратегії проникнення на ринок, є технологія Strip-till. Технологія Strip-till представляє собою сучасну технологію ощадної обробки ґрунту.

На основі проведеного крос-факторного аналізу сценаріїв розвитку нами встановлено, що впровадження нової технології Strip-till для вирощування рапсу має перспективу розвитку.

Для впровадження технології Strip-till необхідно придбати посівний комплекс MZURI Protil 6T. Розраховані нами показники інвестиційної привабливості свідчать про доцільність впровадження технології Strip-till та придбання посівного комплексу MZURI Protil 6T.

АНОТАЦІЯ

Златова Анна Радославівна. Стратегія розвитку аграрного підприємства.

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 073 "Менеджмент" за магістерською програмою «Менеджмент організацій»– Одеський національний економічний університет, Одеса, 2023. Об'єкт дослідження – СФГ «Балкани».

У роботі розглядаються концептуальні основи стратегічного розвитку підприємства. Запропоновано модель формування стратегії розвитку підприємства, яку відрізняє урахування специфіки діяльності аграрних підприємств, для визначення найбільш привабливого напрямку розвитку підприємства, найкращих технологій та перспектив.

Проведено стратегічний аналіз діяльності підприємства за допомогою SNW-аналізу та ESFAS-аналізу, встановлено низку тенденцій розвитку аграрного сектору та фактори загроз й можливостей. Проведено аналіз за методикою І. Ансоффа з удосконаленою двохсекторною табличною моделлю та встановлено, що аграрний бізнес у сучасних умовах є помірно привабливим і потребує постійного відстеження факторів погроз. Обґрунтовано, що найбільш привабливим є стратегічний напрямок є проникнення на ринок, а також вдосконалення продукту. З використанням методу Сааті, заборонено технологія Strip-till. Проведено крос-факторний аналіз сценаріїв розвитку та розраховані показниками інвестиційної привабливості які доводять її доцільність.

Ключові слова: стратегічне управління; стратегія розвитку підприємства; методи Ансоффа; методи Сааті; ESFAS-аналіз; SNW-аналіз; аграрна галузь; крос-факторний аналіз; технологія Strip-till

ANNOTATION

Zlatova Anna Radoslavivna. Strategy for the development of an agrarian enterprise.

qualification work for a master's degree in the specialty 073 "Management" in the master's program "Management of Organizations" - Odessa National University of Economics, Odessa, 2023. The object of the research is SFG "Balkany".

The work examines the conceptual foundations of the strategic development of the enterprise. A model of the formation of the enterprise development strategy is proposed, which is distinguished by taking into account the specifics of the activity of agrarian enterprises, to determine the most attractive direction of the enterprise's development, the best technologies and prospects.

A strategic analysis of the company's activity was carried out with the help of SNW analysis and ESFAS analysis, a number of trends in the development of the agrarian sector and factors of threats and opportunities were established. The analysis was carried out according to the method of I. Ansoff with an improved two-sector tabular model and it was established that agrarian business in modern conditions is moderately attractive and requires constant monitoring of threat factors. It is substantiated that the most attractive strategic direction is market penetration, as well as product improvement. Using the Saati method, Strip-till technology is prohibited. A cross-factor analysis of development scenarios was carried out and indicators of investment attractiveness were calculated, which prove its feasibility.

Keywords: strategic management; enterprise development strategy; Ansoff methods; methods of Saati; ESFAS analysis; SNW analysis; agricultural industry; cross-factor analysis; Strip-till technology.